

Ks. Jan Twardowski (1915-2006)

Stwarzał

Bóg stwarzał wszystko by poznać siebie
stąd barwa biała zawsze lekka, zielona spokojna
żółta pliszka bo taką i o zmroku widać
jeż na brzegu lasu dowcipne szparagi
ktoś kto umarł przed chwilą wyleciał wesoly
koniec wszystkich spraw naszych wspaniale niejasny
lwica co ogon chwali skoro nie ma grzywy
nietoperz co składa skrzydła i opada szybko
zając co się odbija tylnymi nogami
księżyc jak rencista co wyszedł się martwić
gwiazda polarna co wskazuje biegun
ogromna kula ziemską i świat nieokrągły
jaskinie latem zimne widzenie pod wodą
i czas najważniejszy choć nie wie co będzie
miłość lub inaczej wszystko i daleko
żuk jak anioł swobodny bo nie policzony
kariera na początku a mięta przy końcu
Bóg stwarzał świat i poznał że jest wszechwiedzący

Nie przyszedłem pana nawracać, 1986

Mrówko ważko biedronko

Mrówko co nie urosłaś w czasie wieków
ćmo od lampy do lampy
na przełaj i najprościej
światlika mrugający nieznanym i nieobcy
koniku polny
ważko nieważka
wesolo obojętna
biedronko nad którą zamyśliły się
nawet papież z policzkiem na rękę

człapię po świecie jak ciężki słoń
tak duży, że nic nie rozumiem
myślę jak uklęknąć
i nie zdrzeć nosa do góry

a życie nasze jednakowo
niespokojne i malutkie

Nie przyszedłem pana nawracać, 1986

Nie tylko my

Czytamy – Bóg tak umiłował świat...
a więc nie tylko ludzi
ale i pliszkę
odymioną pszczołę
jeża eleganta wprost spod igły
nawet muła ni to ni owo
bo ani to koń ani osioł
(żał że go człowiek stwarzał
żyje jak kawaler co się nie rozmnaża)
gruszę co kwitnie zaraz przed jabłonią

liście konwalii prawie bez ogonka
cielę co za matka się wlecze

a my czulimy się do Boga
jakby On miał nas tylko kochać na świecie

Sumienie ruszyło..., 1989

Wierzę

Wierzę w Boga
z miłości do 15 milionów trędowatych
do silnych jak koń dźwigających paki od rana do nocy
do 30 milionów obłąkanych
do ciotek którym włosy wybielały od długiej dobroci
do wpatrujących się tak zawzięcie w krzywdę żeby nie
widzieć sensu
do przemilczanych – śpiących z trąbą archanioła pod
poduszką
do dziewczynki bez piątej klepki
do wymyślających krople na serce
do pomordowanych przez białego chrześcijanina
do wyczekującego spowiednika z uszami na obie strony
do oczu schizofrenika
do radujących się z tego powodu że stale otrzymują i
stale muszą oddawać
bo gdybym nie wierzył
osunęliby się w nicość

Nie przyszedłem pana nawracać, 1986

Ostrobramska

to nie to
to wrona
to nie koniec
to wróci
nie na nigdy

Ostrobramska w serdecznym mieście
odpukuje nieszczęście

Nie przyszedłem pana nawracać, 1986

Zmartwienie

Jezu – martwił się proboszcz –
głosisz tylko prawdę
nie wyjeżdżasz na Zachód by kupić mieszkanie
W Rosji już zmięкло a Ty wciąż w ukryciu

nie budujesz kościoła z pustaków
lecz z żywego serca
nie odkładasz na wszelki wypadek

jak Ty sobie dasz radę w życiu

Sumienie ruszyło..., 1989

Ks. Jan Twardowski (1915-2006)

Polecenia ogólne

- 1) Scharakteryzuj leksykę i odmiany językowe, z których czerpie Twardowski.
- 2) Oceń składnię stosowaną przez poetę. Jakim celom służy? (komunikatywność)
- 3) Czy w poezji Twardowskiego występuję ironia? Jeśli tak, to w jakiej postaci?
- 4) Jakie środki stylistyczne i w jakiej funkcji wykorzystuje Twardowski?

Ad. „Stwarzał”

- 1) Jakie elementy składają się na boskie stworzenie?
- 2) W jaki sposób przywołuje poeta przyrodę (naturę)? O czym to świadczy?
- 3) Scharakteryzuj obraz świata wyłaniający się z tekstu.
- 4) Kim jest człowiek w boskim stworzeniu? Jak mówi się o nim w wierszu?

Ad. „Mrówko ważko biedronko”

- 1) Kim jest podmiot liryczny?
- 2) Na co/kogo zwraca uwagę?
- 3) Jaką postawę przyjmuje wobec świata?
- 4) Jaki środek stylistyczny dominuje w wierszu? Dlaczego?
- 5) Zinterpretuj puentę (dwa ostatnie wersy). Co łączy podmiot z opisywanymi „bytami”?

Ad. „Nie tylko my”

- 1) Co jest punktem wyjścia monologu lirycznego? (Biblia) Opisz kompozycję tekstu.
- 2) Jak traktuje podmiot liryczny zwierzęta i rośliny przywoływane w tekście?
- 3) Co wiersz mówi o Bogu?
- 4) Jaką pozycję w stworzeniu zajmuje człowiek?

Ad. „Wierzę”

- 1) Wykorzystaj tytuł jako hipotezę interpretacyjną tekstu.
- 2) Dlaczego podmiot wierzy? Jakie przywołuje argumenty?
- 3) Na czym polega trud wiary proponowanej w tekście?
- 4) Zinterpretuj puentę wyznania.

Ad. „Zmartwienie”

- 1) Jak można określić rodzaj monologu w wierszu?
- 2) Jak scharakteryzowany jest w wierszu Jezus?
- 3) Dlaczego podmiot liryczny martwi się o Boga?
- 4) Zinterpretuj pytanie zawarte w ostatnim wersie?

Tematy

- 1) Pokora, wiara, ufność w poezji J. Twardowskiego.
- 2) Motywy franciszkańskie w poezji J. Twardowskiego.

Pojęcia

franciszkanizm, mizerabilizm